

Sygn. akt III Ca 787/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący - Sędzia: SO Agnieszka Skrzekut

Sędzia SO Ewa Adamczyk (sprawozdawca)

Sędzia SO Urszula Kapustka

Protokolant: sekr. sąd. Anna Burnagiel

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2013r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa J. P.

przeciwko małoletniej A. P. (1) i A. P. (2) działających przez matkę A. P. (3)

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu

z dnia 31 lipca 2013r., sygn. akt III RC 94/13

oddala apelację.

Sygn. akt III Ca 787/13

UZASADNIENIE

Powód J. P. w ostatecznie sprecyzowanym w pozwie domagał się obniżenia zasądzonych alimentów na rzecz małoletniej A. P. (1) z kwoty 800 zł do kwoty po 200 zł miesięcznie, a na rzecz małoletniej A. P. (2) z kwoty 600 zł do kwoty po 200 zł miesięcznie, od dnia wniesienia pozwu. Na uzasadnienie swojego żądania podał, że nigdy nie zapłacił ustalonych od niego alimentów w wysokości 1400 zł miesięcznie, bo nie pozwalały mu na to jego możliwości zarobkowe, dokonywał wpłaty ok. 600 – 650 zł miesięcznie. Obecnie jego sytuacja uległa zmianie, bowiem uległ gwałtownemu pogorszeniu stan jego zdrowia, przeszedł operację kręgosłupa, przebywa na zasiłku chorobowym, został zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Wyrokiem z dnia 31 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w Nowym Sączu powództwo to częściowo uwzględnił i obniżył alimenty ustalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 7.01.2010 r., sygn. akt IC 905/08 należne od powoda J. P. małoletniej A. P. (1) z kwot po 800 zł miesięcznie do kwot po 350 zł miesięcznie, oraz analogicznie należne od powoda J. P. małoletniej A. P. (2) z kwot po 600 zł miesięcznie do kwot po 350 zł miesięcznie przyjmując w obu przypadkach, że kwoty te będą płatne w tej wysokości z góry począwszy od dnia 6 marca 2013 r. do dnia 10-tego każdego kolejnego miesiąca do rąk matki małoletniej – A. P. (3) z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności

którejkolwiek z rat (odpowiednio pkt I i II). W pozostałej części powództwo oddalił (pkt III). Kosztami postępowania w części, w której powód był zwolniony obciążył Skarb Państwa (pkt IV). Koszty procesu między stronami wzajemnie zniósł (pkt V).

Sąd Rejonowy ustalił m.in., że wyrokiem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 7 stycznia 2010 r. sygn. akt IC 905/08 zasądzone od J. P. tytułem alimentów na rzecz małoletniej A. P. (1) kwotę po 800 zł miesięcznie, a na rzecz małoletniej A. P. (2) kwotę po 600 zł miesięcznie. W dacie ustalania tych alimentów matka pozwanych A. P. (3) osiągała wynagrodzenie w wysokości ok. 1700 zł miesięcznie, ponosiła koszty utrzymania mieszkania. Małoletnie były alergiczkami. A. P. (1) miała 9 lat, uczęszczała do (...) Szkoły Podstawowej w N., pobierała dodatkowe lekcje z języka angielskiego. Małoletnia A. P. (2) miała 3 lata. Koszty utrzymania małoletniej A. P. (1) opiewały kwotę 1000 zł miesięcznie, a małoletniej A. P. (2) na kwotę 700 zł miesięcznie. Powód osiągał wynagrodzenie w wysokości 925 zł miesięcznie, ponosił koszty związane z wynajmem mieszkania w wysokości ok. 1050 zł miesięcznie, nie sprawował bezpośredniej pieczy nad dziećmi. Posiadał możliwości zarobkowe jak również nieujawnione źródło dochodu.

Obecnie powód jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę, na stanowisku biurowym za wynagrodzeniem brutto 1600 zł, netto ok. 1181 zł miesięcznie, 60 % wynagrodzenia zajęte jest przez komornika tytułem zajęcia alimentacyjnego. Jesienią 2010 r. nasiliły się u powoda dolegliwości bólowe związane z wypadkiem rowerowym sprzed kilkunastu lat. W okresie od 19 marca do 29 marca 2012 r. powód przebywał w Szpitalu (...) w K. na Oddziale (...) w związku z leczeniem operacyjnym artroskopii barku prawego. W okresie od 26 listopada do 30 listopada 2012 r. przebywał na Oddziale (...) Kliniki (...) w Ż., celem leczenia operacyjnego z powodu przewlekłych dolegliwości bólowych kręgosłupa i neuralgii prawostronnej w przebiegu kręgozmyku. W dniu 26 listopada 2012 r. miał przeprowadzony zabieg usunięcia kręgozmyku. Po operacji przebywał na zasilku chorobowym. Od 27 maja 2013 r. przebywa na zasilku rehabilitacyjnym, będzie na nim przebywał do 23 września 2013 r. Decyzją (...) Oddział w N. z dnia 12 czerwca 2013 r. przyznano powodowi prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 27 maja 2013 r. do 24 sierpnia 2013 r. w wysokości 90 % podstawy wymiaru, od 25 sierpnia 2013 r. do 23 września 2013 r. w wysokości 75 % podstawy wymiaru. W uzasadnieniu tej decyzji podano, że świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu prawa do zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja rokuje odzyskanie zdolności do pracy. Zasiłek rehabilitacyjny za okres od 27 maja 2013 r. do 30 czerwca 2013 r. wyniósł 1 449,70 zł brutto, z czego komornik dokonał potrącenia na poczet alimentów w kwocie 703,86 zł. Po potrąceniu powód otrzymał na rękę kwotę ponad 400 zł z tytułu zasiłku rehabilitacyjnego. Decyzją (...) Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 28 września 2011 r. powód został zaliczony do stopnia niepełnosprawności lekkiego, a decyzją z dnia 9 stycznia 2013 r. został zaliczony do stopnia niepełnosprawności umiarkowanego do dnia 31 stycznia 2015 r., jest zdolny do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej, wymaga korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej. Wskazano na konieczność zaopatrzenia się powoda w gorset ortopedyczny.

W 2010 r. powód był na wyjeździe w M., który kosztował od 500 do 700 zł. W 2011 r. pojechał na zaproszenie swojej przyjaciółki R. J. do H., przelot sfinansowała mu przyjaciółka. Od 2013 r. powód mieszka u przyjaciółki, która pokrywa koszty jego mieszkania i wyżywienia. Powód nie bierze stałych leków. Jeździ 9-letnim samochodem m-ki A. pożyczonym od brata.

W 2010 r. powód osiągnął dochód 14 865 zł, w 2011 r. 13 185,27 zł, w 2012 r. 13 412,74 zł.

Powód ma zaległości alimentacyjne na sumę około 40 000 zł nie posiada żadnego majątku.

Matka małoletnich pozwanych pobiera obecnie wynagrodzenie w kwocie 2700 zł netto, spłaca kredyt mieszkaniowy 400 – 500 zł miesięcznie.

Małoletnia A. P. (1) jest uczennicą 5 klasy szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2012/2013 z uwagi na dobre wyniki w nauce była zwolniona z czesnego. Małoletnia A. P. (2) uczęszcza do zerówki. A. P. (3) z uwagi na sytuację finansową rozważa przepisanie córki A. do szkoły niepłatnej oraz zapisanie A. też do szkoły niepłatnej. Czesne dla A. wynosi 380 zł, a dla A. 280 zł miesięcznie. Małoletnie pozwane nadal pozostają w leczeniu, A. ma stwierdzoną astmę i atopowe

zapalenie skóry, A. ma dalej skazę białkową. Na leki dla córek ich matka wydaje ok. 300 zł miesięcznie, nie pobiera na córki zasiłku pielęgnacyjnego. A. uczęszcza dalej na język angielski, co jest wydatkiem 150 zł miesięcznie, opłata za język francuski wynosi 10 zł miesięcznie, uczęszcza na zajęcia plastyczne, co jest związane z wydatkiem 30 # 40 zł miesięcznie, Matka małoletnich pozwanych ponosi koszty utrzymania mieszkania w wysokości ok. 700 zł miesięcznie. Koszty utrzymania małoletnich pozwanych od ustalenia alimentów nie zmniejszyły.

Powód nigdy nie zapłacił alimentów w wysokości 1400 zł, komornik był w stanie wyegzekwować od powoda od 400 do 430 zł, a w czerwcu 2013 r. od powoda wpłynęło 148 zł. W 2010 r. powód utrzymywał kontakt z dziećmi, potem kontakty zanikły. Od kwietnia 2013 r. widział się z dziećmi 3 razy, w czerwcu 2013 r. zaprosił córki i ich matkę do kawiarni i kupił córkom coś z odzieży.

Matka małoletnich pozwanych dalej ma stwierdzoną chorobę układu odpornościowego, na leki wydaje 30 zł. Od 2008 r. pozostaje w leczeniu z powodu bólów wielostawowych reumatycznych, choroba ma charakter postępujący. Od kilku lat jest okresowo leczona neurologicznie z powodu zwyrodnienia kręgosłupa szyjnego. Z powodu choroby przebywała na urlopie dla poratowania zdrowia w okresie od 3 września 2010 r. do 2 września 2011 r. Była kierowana na zabiegi fizjoterapeutyczne.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd w oparciu o art. 138 kro uznał powództwo za częściowo uzasadnione. W ocenie Sądu od orzeczenia ostatnich alimentów na rzecz małoletnich nastąpiła istotna zmiana stosunków po stronie obowiązanej do alimentacji powoda, która to jednak uzasadniała obniżenie nałożonego na niego obowiązku alimentacyjnego jedynie do kwot po 350 zł względem każdej z małoletnich. Wskazał Sąd, że od czasu nałożenia na powoda obowiązku alimentacyjnego uległ pogorszeniu stan jego zdrowia, a co skutkowało zmniejszeniem jego możliwości zarobkowych i majątkowych. Przyjął Sąd, że obecnie zakres tych ostatnich wyznacza wysokość przyznanego powodowi zasiłku rehabilitacyjnego. Pobieranie przez powoda takiego zasiłku uniemożliwia mu na chwilę obecną podjęcie pracy. Ustalając kwotę obniżonych alimentów Sąd oprócz tej ostatniej okoliczności wziął pod uwagę, że z materiału dowodowego nie wynika aby powód miał jakiś majątek. Miał na względzie, że powód nie ponosi kosztów mieszkania i wyżywienia. Jednocześnie Sąd przyjął, że uległa zmianie sytuacja materialna matki małoletnich pozwanych oraz nie zmniejszyły się koszty utrzymania tych ostatnich. Wskazał, że bez znaczenia pozostaje okoliczność, że powód z tytułu alimentów posiada zadłużenie z tytułu alimentów.

O kosztach Sąd orzekł na zasadzie art. 100 kpc, 102 kpc, 108 § 1 kpc oraz art.100 ust.1, 101 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28.07.2005 r. (Dz.U. z 2010 r. nr 90, poz. 594 t.j.).

Wyrok ten w pkt I i II zaskarżyły apelacją pozwane.

Zarzuciły naruszenie:

- art. 135 §1 kro przez nieuwzględnienie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionych do alimentacji;
- art. 138 kro przez uznanie, że zaszły zmiany stosunków tego rodzaju, że zasadnym było orzeczenie o obniżeniu alimentów, przy równoczesnym nieuwzględnieniu zwiększenia usprawiedliwionych potrzeb uprawnionych;
- art. 233 kpc przez przekroczenie granic swobody sędziowskiego osądu, zasad logicznego rozumowania i reguł płynących z doświadczenia życiowego.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty wniosły o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości a ewentualnie o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W pisemnym uzasadnieniu apelujące wywodziły, że z przedłożonej przez powoda dokumentacji wynika, że jest on zdolny do pracy w warunkach pracy chronionej, a jednocześnie powód nie wykazał aby podjął jakiegokolwiek starania celem znalezienia dodatkowej lub lepiej płatnej pracy odpowiadającej takim warunkom. Wskazywały, że zakres ich usprawiedliwionych potrzeb wraz z wiekiem wzrasta, a to związku z postępującym pogorszeniem stanu zdrowia oraz rozpoczęciem nauki w wyższych klasach. Obniżenie alimentów, utrudnia im dalszy rozwój naukowy, albowiem ich

matka nie ma możliwości ponosić nadal dotychczasowych kosztów związanych z ich kształceniem. Kwestionowały nadto zasądzenie tytułem obniżonych alimentów takiej samej kwoty względem każdej z nich w sytuacji, gdy ich usprawiedliwione potrzeby są zróżnicowane.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Nie są skuteczne podniesione w apelacji zarzuty.

Nie zachodzą również uchybienia, które Sąd Okręgowy bierze pod uwagę z urzędu, a których skutkiem byłaby nieważność postępowania – art. 378 § 1 kpc.

Wyrok Sądu Rejonowego jest prawidłowy, gdyż znajduje uzasadnienie w przeprowadzonych dowodach i odpowiada prawu materialnemu. Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc poprzez dokonanie tych ustaleń z przekroczeniem granic swobodnego uznania sędziowskiego został sformułowany w sposób lakoniczny. Apelujące wskazując, że rozumowanie sądu sprzeczne było z zasadami logiki i doświadczenia życiowego nie sprecyzowały, które to konkretnie dowody miałyby być przedmiotem takiej błędnej oceny a co nie pozwala na kontrolę instancyjną w tym zakresie. Ponadto, jak wynika z pisemnego uzasadnienia apelacji, apelujące w istocie kwestionowały nie tyle same ustalenia Sądu, co wyprowadzone w oparciu o nie wnioski przy zastosowaniu konkretnych norm prawnych. Również jednak w tym ostatnim zakresie w rozumowaniu Sądu Rejonowego nie można dopatrzeć się żadnych nieprawidłowości.

Przedmiotem żądania w niniejszej sprawie było obniżenie zasądzonych alimentów. Uwzględnienie takiego powództwa jak wskazał Sąd Rejonowy stosownie do przepisu art. 138 krio wymaga wykazania, że nastąpiła zmiana stosunków, a punktem odniesienia dla takiej zmiany jest sytuacja, jaka miała miejsce w chwili wydania orzeczenia nakładającego obowiązek alimentacyjny. Sytuację tę należy porównać z sytuacją aktualną. W obu przypadkach trzeba mieć przy tym na względzie z jednej strony usprawiedliwione potrzeby uprawnionego a z drugiej strony zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego (art. 135 § 1 krio).

Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do przekonania, że taka zmiana stosunków ponad wszelką wątpliwość wystąpiła po stronie powoda. Zmniejszyły się bowiem jego możliwości zarobkowe i majątkowe w stosunku do tych, które brane były pod uwagę przy ustalaniu wysokości obowiązku alimentacyjnego (art. 135 kro).

Apelujące kwestionując powyższe bezskutecznie podnoszą, powołując się na poglądy wyrażone w judykaturze, że przy ocenie takich możliwości należy brać pod uwagę nie tylko faktyczne dochody obowiązanego, ale takie, jakie byłyby on w stanie osiągnąć, gdyby wyczerpał wszelkie możliwości w tym zakresie. Nie kwestionując takiego stanowiska co do zasady, stwierdzić należy, że nie może ono prowadzić do zamierzonych skutków w niniejszej sprawie. Apelujące na jego uzasadnienie wskazywały, że powód, choć z uwagi na obecny stan zdrowia nie może podjąć wszystkich prac, to zgodnie z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, może podjąć pracę w warunkach pracy chronionej, a to zapewniłoby mu uzyskiwanie wyższych dochodów.

Zważenia wymaga natomiast, że apelujące podnosząc jak powyżej nie biorą pod uwagę, że powodowi niezależnie od tego, że uzyskał on zaświadczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z konsekwencjami jak wskazywane w apelacji, decyzją lekarza orzecznika ZUS z dnia 10 czerwca 2013 r. przyznano świadczenie rehabilitacyjne. Jak wynika natomiast z uzasadnienia decyzji w tym przedmiocie, podstawą przyznania takiego świadczenia było stwierdzenie, że powód jest niezdolny do pracy, a dalsze leczenie i rehabilitacja jedynie rokuje odzyskanie zdolności do pracy (k. 72). Biorąc pod uwagę taki stan rzeczy, aktualny na chwilę orzekania, prawidłowo zatem przyjął Sąd Rejonowy, że po stronie powoda nie występuje zdolność do wykonywania pracy a wysokość jego dochodów ogranicza się do wysokości przyznanego mu zasiłku. Wskazać przy tym należy, że również na chwilę orzekania przez Sąd II instancji taki stan rzeczy pozostaje aktualny.

Również podkreślany na rozprawie apelacyjnej zarzut pełnomocnika apelujących, że przy ocenie, czy po stronie powoda nastąpiła zmiana stosunków nie może być brana pod uwagę okoliczność, że nie regulował on systematycznie obowiązku alimentacyjnego, nie powoduje skutków, na jakim zależało apelującym. Nie kwestionując zasadności takiego stwierdzenia, podkreślić trzeba, że Sąd przedmiotową kwestię potraktował jedynie jako marginalną. Co więcej wskazać należy, że w istocie Sąd, kwestię tę przyjął jedynie jako element ustaleń faktycznych. W części uzasadnienia poświęconej rozważaniom prawnym Sąd I instancji wprost natomiast wskazał, że „Okoliczność, iż powód posiada zadłużenie w wysokości 40.000 zł z tytułu alimentów nie ma znaczenia w niniejszej sprawie, bowiem zadłużenie powstało z uwagi na niewywiązywanie się przez powoda z nałożonego na niego obowiązku alimentacyjnego.”

Z uwagi na powyższe za bezprzedmiotowe ocenić trzeba wywody apelacji w części, w jakiej odnoszą się do znajdujących odzwierciedlenie w judykaturze Sądu Najwyższego poglądów wyrażających konieczność zapewnienia uprawnionym do alimentacji dzieciom równej stopy życiowej z ich rodzicami. Stwierdzenia wymaga, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, aby standard życia powoda, przy uwzględnieniu jego obecnych dochodów (równych wysokości pobieranego zasiłku rehabilitacyjnego) odbiegał od standardu życiowego apelujących.

W tym miejscu za bezskuteczny ocenić trzeba równocześnie zarzut, w którym apelujące podniosły, że Sąd nie uwzględnił, że ich usprawiedliwione potrzeby wraz z wiekiem oraz postępującą chorobą wzrastają. Apelujące takiego wzrostu potrzeb nie wykazały. Ponadto przedmiotowe twierdzenie w znacznej mierze opierają one wyłącznie na założeniach. Przykładowo wskazuje się w apelacji, że małoletnie będą musiały zrezygnować z kształcenia w systemie prywatnym, czy że wraz z wiekiem stan ich zdrowia będzie się pogarszał. Takie antycypowanie z uwagi na art. 316 kpc nie może wywołać żadnych skutków. Istotny jest jedynie stan rzecz aktualny na chwilę orzekania. Małoletnia A. M. (1) tymczasem z uwagi na wyniki w nauce zwolniona została z obowiązku zapłaty czesnego a małoletnia A. M. (2) do płatnej szkoły jeszcze nie uczęszcza. Nie wykazano także aby obecne koszty leczenia apelujących w znaczący sposób odbiegały od tych, jakie ponosiły na chwilę ustalenia wysokości obowiązku alimentacyjnego.

Ponadto apelujące podnosząc jak powyżej zdają się nie dostrzegać, że poprawie uległa sytuacja majątkowa ich matki. Fakt ten, który to w apelacji jest niekwestionowany, jest natomiast o tyle istotny, że również wymieniona jest obowiązana partycypować finansowo w utrzymaniu małoletnich.

Bez względu jednak na powyższe, zważyć należy, że już sam, przesądzony powyżej, fakt zmiany stosunków po stronie powoda uzasadnia obniżenie obciążającego go obowiązku alimentacyjnego. O ile nawet przyjąć, że dalszy rozwój apelujących faktycznie będzie utrudniony, tj. że będą w szczególności zmuszone do rezygnacji z kształcenia w systemie prywatnym, to nie może to uzasadniać wniosków apelacyjnych. Jak wskazywały same apelujące standard ich życia z uwzględnieniem wieku, stanu zdrowia, kierunku szkolenia oraz innych indywidualnych okoliczności musi być zbliżony do standardu życia powoda. Ten obowiązany jest zatem zaspakajać ich potrzeby we wskazanym zakresie jedynie stosownie do swych rzeczywistych możliwości.

Z tych wszystkich przyczyn apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu, o czym orzeczono jak w sentencji na zasadzie art. 385 kpc.

(...)